

ქართული
საბავშვო
თეატრი

ნაკადული



საბავშვო საბავშვო

ნომერი
№ 22

1910

მხირო წამყვანთა
წელიწადი შექმნეს

შინაარსი.

I—ლეგ ტოლსტოი, — ნინო ვანხაძისა	3
II—ლეგ ტოლსტოის წერილი ბავშვებთან—	5
III—ჩინეთის დედოფალი სილინჩა, — ლეგ ტოლსტოის, (თარგმანი) ნინო ვანხაძისა	6
IV— ყვავი, — ლექსი, ბაბადინასი	7
V— დედის გული, — შ. კარაყულისა	8
VI— დასჯილი, — (თარგმანი) ელ. კულისაშვილისა	14
VII— თევზები, — კადმოკოეპულო ეკ. ლ—ისა	18
VIII— ზებია ეტნა, — (თარგმანი)	20
IX— ცრილი, — რებუსი და აღსნა	24





საქართველოს
საზოგადოებრივი
მუზეუმი

წიგნი 80-VI

№ 22

სტამბა 1910 წ.

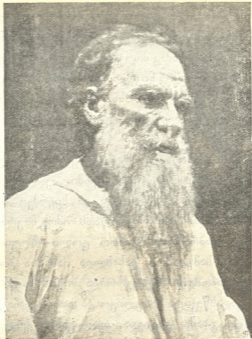


დედ ტრასტია ჯუღაყთაიძე.

შინაარსი.

I—ლეგ ტოლსტოი, —ნინო ვაჩნაძისა	3
II—ლეგ ტოლსტოის წერილი ბავშვებთან—	5
III—ჩინეთის დედოფალი სილინა, — ლეგ ტოლსტოისა, (თარგმანი) ნინო ვაჩნაძისა	6
IV— ყვავი, — ლექსი, ბაბილინისა	7
V— დედის გული, — შ. გარიუფისა	8
VI— დასჯილი, — (თარგმანი) ელ. გულისაშვილისა	14
VII— თევზები, — გადმოკეთებული ეკ. ღ—ისა	18
VIII— ბებია ეტნა, — (თარგმანი)	20
IX— ცრილი, — რებუსი ია აღსნა	24





ლევ ტოლსტოი.

7 ნოემბერს გარდაიცვალა რუსეთის დიდებული მწერალი ლევ ნიკოლოზის ძე ტოლსტოი, რომელსაც დასტერის რუსეთთან ერთად მთელი განათლებული კაცობრიობა. ტოლსტოის ძრიელ უკუარდა ბავშვები და თავის მამულში — იასნაია პოლიანაში გამართული ჰქონდა სკოლა, სადაც ასწავლიდა, ბაასობდა მათთან. აგრედე ერთ დროს ბეჭდებდა ჟურნალ — „იასნაია პალიანა“-ს, სადაც, სხვათა შორის, საბავშვო მოთხრობებიც იბეჭდებოდა ლევ ნიკოლოზის ძე დაიბადა 1828 წ. 28 მარტიამობისთვის იასნაია პოლიანაში და ორის წლისა იყო, როცა დედა მოუკვდა. პირველად დაამკებთან ერთად იზრდებოდა სოფელში და მერმე — მოსკოვში, სადაც მასთან სახლში დადიო-

დნენ სხვა და სხვა მასწავლებლები და ასწავლიდნენ. მოსკოვში ცოტა ხნის შემდეგ მამაც მოუკვდათ და ისევ სოფელში დაბრუნდნენ. 1840 წ. ლევ ნიკოლოზის ძე დასახლდა ეაზანში თავის მამიდასთან უმაღლეს სასწავლებლისთვის მოსამზადებლად; უმაღლეს სასწავლებელში შევიდა 1843 წ. შემდეგ გადასახლდა იასნაია ჰოლიანაში. 1851 წ. წავიდა კავკასიაში სანახავად თავის მძასთან, რომელიც იქ მსახურებდა და თვითონაც იქ დარჩა სამხედრო სამსახურში. აქ დასწერა თავისი გამორჩეული მოთხრობა: „ბავშვობა და სიერძე“. სამსახურიდან მალე გამოვიდა. ერთ წელიწადს იმოგზაურა სამხედრო გარედ. შემდეგ დაბრუნდა, შეერთო ცოლი—სოფიო ანდრის ასული ბერსი და სამუდამოდ დასახლდა იასნაია ჰოლიანაში.

ამ ბოლო დრომდის სცხოვრობდა თავის ოჯახში, მაგრამ ბოლოს კი გადასწვეიტა წასულიყო და ღარიბ-ღაჩაკრულ ხალხთან ეცხოვრა, კზაში ვაცივდა, ავად გახდა ფილტვების ანთებით და კარდაიცვალა რკინის გზის სადგურზე ოსტანოვოში რიაზანის გუბერნიაში.

აქ დასატულ სურბათიდან სჩანს, თუ როგორ უყვარდათ ლევ ტოლსტოისა და ბავშვებს ერთმანეთი.

ნინო ვაჩხაძე.





ღვე ტოლსტოა და სოფლის ბავშვები.

ღვე ტოლსტოის წერილი ბავშვთან.



ვინჩვე, ჩემო საუფარულო ბიჭიკო, რომ მთელ შენ
სიცოცხლეში, დღეიდან დაწვებული სიკვდილამ-
დის, რაც ძალი და ღონე შეგწყვეს, ისწავლო გე-
თილი იყო და, რაც შეიძლება, კეთილად მოეპურა
ეველას: გადიას, მამას, დედს, ძმებს, მეუზოვეს,
ერთის სიტყვით, ეველას, ვინთანაც უნდა მოგიხდეს უოფნა-
ადვილი საქმე როდი არის ესა და ისე უნდა სწავლა, როგო-
რადაც წერა-კითხვას, სკრიპკასა და ფორტეპიანოსზე დაკვრას
სწავლობ, მხოლოდ ეველა იმ მკაცრიერებს შეისწავლი — გაათა-
ვებ, ამას კი დასასრული არა აქვს. მაგრამ თავი და თავი ის
არის, რომ არავითარ შეცხიერებებს არ შეუძლია ისეთი სიხა-
რული მიანიჭოს ადამიანს, როგორიც გულეკეთილობას. რამდენ-
საც სწავლობ, უფრო და უფრო გესხალისება, მსიარული ხარ
და გარშემო ეველას უფრო და უფრო უეკარხარ.

გულით ვთხოვ, ჩემო ბიჭიკო, ასე მოიქცე.
უოველ წამს გახსოვდეს, რომ კეთილი უნდა იყო.



ჩინეთის დედოფალი სილინჩა.

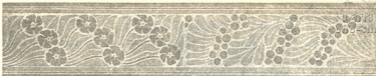
(თარგმანი)



ჩინეთის ხელმწიფეს ჰქვავდა საუვარელი ცოლი სილინჩა. ხელმწიფეს უნდოდა, რომ ხალხსაც ჰქვარებოდა ეს დედოფალი. უჩვენა ცოლს აბრეშუმის ჭია და უთხრა: —ასწავლე ამ ჭიის მოვლა-მოძენება და ხალხი არ დაგივარუებსო. სილინჩა დაუკვირდა ამ ჭიების ცხოვრებასა და შეამჩნია, რომ როცა კვდებოდა, გარს წმინდა ქსელს იხვევენ. დედოფალმა ამოახვია ეს ქსელი, დაართო ძაფად და მოქსოვა აბრეშუმის თავსაფარი. სილინჩა ხედავდა, რომ ეს ჭიები სცხოვრობენ თუთის ხეებზე. ამიტომ დაკრიფა თუთის ფოთლები და აჭამა ჭიებს. ამის შემდეგ გაამრავლა ჭიები და ასწავლა ხალხს მათი მოვლა-მოძენება. გავიდა ხუთი ათასი წელიწადი, მაგრამ ჩინელებს ახლაც ასწოვთ თავისი დედოფალი სილინჩა და მის სახელწოდებას ახლაც უოველ წელს დღესასწაულობენ.

ნინო ვაჩნაძისა.





ყ ვ ა ვ ი.



ბ.ლ. საფსულში ვინაფარდეს;
წიწილები ვტაცე კრუსსა,
მეცა ვწამდი და შეილებსაც
უზიდავდი სარჩოს უხვსა.

ოჰ, საფსული კარგი იყო —
კამოძეკვება... ახლა სსუაა...
ახლა მძიან, დაუვიანლებ
და ვერანტალებ: „ჟვა-ა, ჟვა-ა...“

შემოდგომამ ტყე გაძარცვა,
ქარმა ბუდე დამიქცია,
მეც ბუმბული დამაკლიჯა —
ვიშ, რაღა ვქნა? მცია, მცია! .

ბაბილონა.





დედის გული.



ამაყადონ, დამაყადონ მაგ შეყვანებულეებმა! მაშ, თეთრ-ულუვაშა ციცა ნუ ვუოფილვარ, თუ მკეპთი საწოლ-საბადებელი თატესა და ვირთხას არ შევაჭამე. ორ კვირამდის თაკ-დაღმა გადუბრუნ-

დებთ კაკლის ქვევრები, სორბალი, სიმინდი. ეგ ამოსავარდნელები, რას გადასკეიდნენ, რა უნდათ ჩემგან? ვაიმე, შვილებო! სად გეძებოთ, სად მოგნახოთ? ვაი თქვენს დედას! ვინ იცის, რომელ თხრილში ხართ ახლხ საცოდავად გადაჩეხილნი, ან რომელ ეკალ-მაუვალში კნავით, ჩემო დამტირებელნო!—
წუწუნებდა დიდი ჭრელი კატა და უიმედოდ აქეთ-იქეთ აწევეტავდა თავს; სამწარეულოში დიდ სკივრის თავზე შემომჯდარს ცრემლის ნაკადული ღვარივით ჩამოსდიოდა, გულ-მოკლეული ნაღვლიანად დაჭეურებდა სკივრსა და კედლის მუხა დაურილ მხვრებს. იქვე იჯდა სვადი კატა, ულუვაშებს იგრუნდა და ღრმა ფიქრს მისცემოდა; იმის გულიც გრძნობდა წვეწას შვილების დაკარგვისთვის. სულ ერთი დღე არცაგი იყო, რაც პატარა



კნუტები განდენ კვეხნაზე, თვალის ახელა და მხის შექმნის დანახვა ვეღარ მოასწრეს. ვიღაც გულქვა ადამიანმა დაავლო ხელი და ეზოს ბოლოზე ეკალ-მავებლში გადაუძინა. საცოდავად კნოდნენ, შეელან ცხსოვდნენ და უძღურად დასოხავდნენ ეკლებში.

— რად მოაძორე, დაო, თვალი? სომ იცოდი, ის წვეული ბებრუცანა გამდელი არ დაინდობდა ჩემ ცუკრუშელებს და გადაჭერიდა? — უთხრა იქვე მჯდომმა მეზობლის გულ-ნაცარი კატამ.

— აბა, რა შექნა, დაო?! ამ ჩემის ცოდვით სავსეს დიდიდანვე ვეხვეწე საბძელში გადაძეუვანინე, თორემ ის ბებერი დამაწიოკებს მეთქი. არ იქნა, ვერ შევასმინე. შე-კი, დასუსტებულს, ამდენიც აღარ შემძლო. ეს ადგა და სადღაც მამაჩემთან გადაიკარგა. ჩემი ცოდო ჭქონდეს მავას! — მიუთითა სვადზე.

— რად იცი, ციცავ, ასეთი ლაპარაკი, ჩემს შერცხვენას და გაშავებას რომ არა გირჩევნია რა! რა ვიცოდი, თუ ერთ დღესაც არ დაგვაცდიდნენ, ვიფიქრე, ჯერ სანადიროდ წავალ, საჭმელს მიუტან ციცავს და შერე გადავალთ საბძელში მეთქი, — უთხრა სვადმა.

— სანადიროდ წახვედი და გადაიკარგე! შენ თუ შენი მუცელი გაიძლე, მოვალეობა სადღა გახსოვს, — მიუგო ციცავმა.

— გეუიცები, მეც მძიერი ვარ. მე, უბედურმა, სახლის თავი აღარ ვიკადრე, ვიფიქრე, წავალ მინდვრის თავებებს დავიჭერ, თქვენც იცით, ისინი უფრო გემრიელი საჭმელი არიან. ბოსტანს რომ გადავცდი, კიდეც შეძენება მინდვრის წითელი თავი. სიამოვნებით სულ ცახცახი დამაწეუბინა. გამოუდექი, მაგრამ იმ წვეულმა შეძასწრო სოროში, დავჯექი სოროს თავზე და ველოდი, მაგრამ არ იქნა და არა, — ცხვირიც აღარ გამოჭეო კარში. ანე იყო, ჩემო ნათლი დედავ,



ეს-კი გადაბედიდება და მლანძღავს, — დაბოლოება უკმაყოფილოდ
 სვამდა კატამ.

— იმას ვამბობდი, მაგის მოლოდინში, ისე ღრმად ჩამ-
 მინებოდა მე, უბედურს, რომ ვეღარ გავიგე, როგორ ამცა-
 ლეს. ეს მინც მოუთმენელია, აუტანელია, გეთაუვათ. მესუთედ
 ვშილოხნობ და ერთი კნუტი-კი არ მახადია. ამიენს ხანს
 თითოს მანც დამიტოვებდნენ. გავსრდიდი ტანჯვა-წვალებით,
 ძერე ამდენ ნატანჯ ნახმაგდარს დაულებდნენ სელს და სხვას
 გაუბომებდნენ. დღეს სულ უიშედოდ დამაგდეს, ვგრემც მავათ
 თავს გამიწვევტს ღმერთი. არა, არა, უნდა წავიდე და მოვს-
 ძებნო, სავა უნდა იყოს, — სთქვა და წამოდგა.

— წავიდეთ, ღაო, წავიდეთ. მეც წამოგვევი და გიმკვლი.
 როგორ იქნება, რომ არ იტიროს და ტირილის სმასე მივა-
 გნებთ, — დაბიძგა დობილმა.

— მენც გამოგვევი, ნათლიავ.

— წამოვალ, წამოვალ, ნათლი დედ, — უთხრა სვამდა
 და ვეკლანი დაემსადნენ წასასკლელად. ამ დროს გაიღო ბი-
 ნის კარი და ნელა შემოვიდა ჯოს-დაბჯენილი ბებერი გამ-
 დელი. ცალ ხელში ღრმა ჯამით რქე ეჭირა.

— აცხა, აცხა... თქვე ძაღლის დასაჭმელებო! — დაუტია მე-
 ზობლის კატას და ამართა ჯოსი, რომ კარგები ეთავაყებინა
 გვერდებში; მარდი ციცა გასტა: განსე და თავს უშველა მყო-
 რე კარებიდან. სვამდაც ამოიგრიხა კუდი და გულ-მოსულმა
 ბუხარს დაუწყო სურვის ხასუნი.

— ციფ! ციფ! — უთხრა ბებერმა ციცას და დაუდგა ჯამი.

— რმეც გავიოხროთ ღმერთმა და მაწონიც! ამით ვერ
 მოიკებ ჩემ გულს, — მაიკნავლა კატამ. — დამაცადეთ, დაუბატა
 და კუდ-დაძებული ცაცუნცულდა გარედ. ბებერი უკვე განსუ-
 ლიყო და არ დაუნახავს, როგორ სიამოვნებით ჩაეცინა სვამს

უღვაშებში, ცაღის თვალთ გასედა ჯამს, მერე კარებს, დანაც ბებური გავიდა, უფრო ლამაზად ამოიკრისა კუდი, ჯამს მიუახლოვდა, დასუნთქა, წითელი ენა დაიგრძელა და ჩაჭყო თავი ჯამში.

ტახტის ქვევიდან სულგანაბული ადევნებდა თვალს ამ ამბავს ჰატარა თავუნა და სისარულით გული უფართხალებდა.

II

უკვე დაბინდებული იყო, როცა ციცამ კრუტუნით შეივანა თავისი კნუტები საბძელში. ერთი კუთხე ამოიჩინა, ჩალა გაასწორა, საწოლი დაუმსადა შვილებს და დაბინავა.

რაც სასლიდან გავიდა, ფეხი არ ჩაუდრეკია, სამი საათი მეტი ირბინა, მთელი ეზო-გარემო შემოიცუნცუნდა; ტუე, ვენახი, არაფერი არ გაუშვია, რომ არ მოეკლოს; ბოლოს ნელმა ნიავმა ჩაასმინა შორით მონაბერი სმა, მურდულივით გასწია იმ მხარეს, ჰირღაპირ მიადგა დიდ ხარღებს, ერთმანეთში გადასვეულ-გადახლართულ ეკალ-მაუვალს. თვალთ დაუბნელდა, როცა შვილები იმ ეოფაში დაინახა. დიდა ტანჯვა გამოიარა სანამ საცოდავ კნუტებს უვნებლად გამოიუვანდა წვერ-დაღესილ ეკლებიდან. ჯერ ერთს დაავლო ჰირი და გაარბევინა, კბილს კბილზე არ აკარებდა, რომ არა ეტკინა-რა შვილისთვის, მერე მეორეს, მესამეს დაბინავდა, თავისუფლად ამოისუნთქა. რმით დავსებული მუშუები მოაწოვა, ცოტა დაისვენა, შიმშილი იგრძნო, მოაგონდა, დღეს რომ ბებურმა რქე შემოუტანა. გული შეექნა, გაიფიქრა: ნეტავ ახლა იმ ჯამთან გამაჩინა და ძირამდის ამასვლეჰინაო, მაგრამ ძლიერ დაღლილს დაეწარა და იქვე მიუწვა შვილებს.

არ მინდა იმათი რქე და არც იმათი მწვექსვა, ჰირს არ გავანძრე. ერთ თავეს არ დავიტერ, აუოხრონ ეველაფერი,

ჯანი მაგათაც გაგარდნიათ, ჩიტებიც ძეგოფა გამოსაკვებად, ჩაილაპარაკა და დასუწა თვალები; კუჭი მინც არ ასვენებდა.

ჩუ.. რაღაც მოისმა. ციცამ ეურები სცქვიტა, სული განაბა.

— აქეთ, აქეთ წამოდით, ჰირდაჰირი გზაა.. მოისმა და შუა საბძელში გადმოხტა ერთი მეტად ცოცხალი, მარდი თავგუნა. იმას სსვებიც მოჭკვენ, ბებერი და ასალგაზრდა, ოცამდის იქნებოდნენ.

— რა ჭქენი, დაათვალიერე? — შეკვითხენ ერთხად ეველანი.

— ეველაფერი თავის რიკსება, ემაწვილები სოფო და კოლა მაგიდას უსხედან და გულიანად სწავლობენ გაკვეთილებს. ის ასალგაზრდა დიასახლისი შინ არ არის, ბებერს-კი იქვე ჩასმინებია, სამზარეულო სამარისებურ სიწუმეს მოუცავს.

— აი, შენის სულინა! — შესძახეს.

— ციცა სადღა წასულა, ის არა მკითხე ოჯახის ჰატრონი? — იკითხა ერთმა ბებერმა თავკმა.

— ვერ გაიგონე, ბებია? ციცას შვილები გადაუარეს დღეს და დაიფიცა: „ჩემ დღეში თავგებს ჰირს აღარ ვახლებ, ინაფარდონ და ავიკლონო. — ჩასძახა ეურში ერთმა.

— გავიგონე, გავიგონე.. აი, ის ჰირ-შავი, ისა! ასლა ჩახვდა ჭკუას?

— ბებია, ჰირ შავი-კი არა, კბილ თეთრა და გულ შავია. ჩვენგან იფარავს ჰატრონს და გვაწიოკებს, მაგრამ, როგორც ჩვენგანი ვინმე ვეღარ ჩაუვარდება ხელში, მაშინ ჰატრონს მიუბრუნდება, რქეს, მაწონს, და თუ ეველს, — ეველაფერს აუსვლევს, — სთქვა მეორემ.

— თანაც გადაჭეოლია თავის ენუტებს, ჩვენ რაღას ვიგვიანებთ, — დაიძახეს.

— წავიდეთ, აბა, კოსტავ, შენ გავვიძელ წინ შენებურად.

ციცას ეველაფერი ესმოდა, სულგანბულს თმა უბლსე
 კაცა, კრძლად იყო ტანში გაწურული, გულის ფანცქალით
 უცდიდა, თუ რას იტყვიან კიდევ და როგორ შემამკობენო.
 რაკი ლაშქარი დაიძრა წასასვლელად, ციცაც მოსწედა ადგი-
 ლიდან.

— ვერ წახვალთ!— დასძახა მეღვრად და შევარდენივით
 გადაურია. ის დღე თქვენს მტერს, რაც იმათ დააქნა! ორ
 წუთს შეძევკ, მოკეცილი იჯდა ჩვენი ციცა და მადიანად შექქ-
 ცეოდა ვახშამს.

მ. გარიყული.





დასჯილი.



სცოდავი ჩემი დაგირა! ცოტას გაწედა არ მოჰკლეს. რა კარგად მოხდა, რომ თავის დროსე ვსთხოვე სასჯელის გადაღება. ახლა კი აღმოჩნდა, რომ დამსაძავე მე ვიყავ და არა ის.

მამა ჩემი ცხოველების გამწვრთნელი იყო. ცხოველები მალიან უეჯარდა და საუცხოვრადც უვლიდა.

ბავშვობიდანვე შეეჩვიე გარეულ ცხოველებს, რომელნიც გაწვრთნილნი იყვნენ მამა ჩემისაგან. ხანდახან მამა მათთან გალიაშიაც კი შევიდოდა სოლმე და მეც ხელში აუვანილს მეძიეუხანდა.

როცა მამა გადაიცვალა, თექვსმეტი წლისა ვიყავ. საჭირო იყო ლუკმა ჰურისთვის სრუნვა. ამიტომ გადავწყვიტე განმეკრძო მაძინემის ხელობა, რომელიც მე კარგად მესმოდა და მიეჯარდა კიდევც.

შემოვლილი მქონდა ბევრი ქალაქები და არც ერთი კუთხე არ დამჩენია, რომ არ ვეოჯილიყავ. მე ვეელგან მეძანდნენ „შეუპოვარ“ ჰირტეკთა დამძორჩილეებელს. რაკი ჩვენ გარეულ ცხოველებთან თანსმობით ვცხოვრობდით, ჰირტეკები ვეელაფურს მიგონებდნენ და არ მანსოვს, რომ უბრალე უსიამოვნობა გამორეულიყოს ჩვენს შორის.

მე მეჯანდა საში ლომი, ერთი მშენიერი ვეფხვი და ლამაზი ჰანტერა, სახელად „დაგირა.“

ერთხელ, ვახშობის დროს, შევნიძნე, რომ ჩემი ლამაზი დაგირა, განრისხებული გამოიურებოდა და მეტ წილს დროს

გალიის კუთხეში მიმჯდარი მარტოდ ატარებდა. უოველ ხმებს ბრძანებას დაღრეჯით და ღმუილით უგულოდ ასრულებდა.

მე ეს ვერ მოვითმინე და კარგა მაგრა გადავარტეი წკეპლა ეურსე.

დავირა მსწრაფლ გამოიცვალა. გამფოთებული დაცუცქდა უკანა ფეხებსე კატასავით და საშინელის ღრენით გადმოძხედა.

მე კარგად შევისწავლე ცხოველების ზნე-ჩვეულება და ერთი შესედევით შემუძლო გამომერკვია ისათი მდგომარეობა.

დავირას თვალეებში ამოვიკითხე საშინელი სიბორტე და ძმულვარება ჩემდამი. გულმა კანკალი დამიწყო და სიბრალულით ამეგნო.

ჩუენის წესით, გაწვრთნილი ცხოველები მარტო მაშინ ვარგანან სახეუნებლად, თუ ადამიანისა ემინიანთ და მონურად ემორჩილებიან. არის სოლმე ისეთი შემთხვევაც, როდესაც მხეცები იმ ზომამდის მიდიან, რომ დასაფლეთავადაც კი არ ზოგავენ თავის ჰატრონს.

ამნაირის ცხოველების ბედი სწრაფლ სწელება. შეუბრალეებლად სოცავენ.

როცა დავირას ურსობა შეენიძნე და შეუტეე ბოროტი განზრახვა, გულმა ცეკა დამიწყო, უფრო იმისთვის, რომ შებრალეებოდა ჩემი ღამაში და მოხდენილი დავირა.

მინდოდა გონებაზე მომეუვანა და ხელმეორედ გადავარტეი წკეპლა ეურსე.

დავირამ ველარ მოითმინა, ჩემკენ გამოქანდა მეც ამ შემთხვევას ველოდი და თავის დასაცავად მარტო წამლით გატენილი დამბახა ვესროლე. დამბახის ხმაზე და კომლზე მხეცმა უკან დაიწია. მეც ამით ვინაზგებლე და გალიიდან გამოვარდი.

დავირას ბედი გადაწვეტილი იყო. სიცოცხლეს უნდა გამოსაღმებოდა.

ძალიან მებრალებოდა სსცოდავი ცხოველი და ვერ დავედი ამ საქმის სისრულეში მოეფანას. ამის გამო მის სიკვდილს დღითი დღე ვაგვიანებდი.

დავირბა გადავიყვანეთ ცალკე კალიაში, სადაც ძალიან მოუსვენრად გაატარებდა დღეებს. ღმუთდა სმა მადლივ, გაბოროტებული ენეთქებოდა გალიის კედლებს და თათებსა სცემდა რკინის მართულებს.

მეორე დღით, დამშვიდებული მიწოლილიყო იატაკზე, გალიის კუთხეში და საცოდავად კვებულდა.

როცა მივედი გალიასთან და დაუმახე სახელი, ჰერუტემა უღონოდ გაიქნია კუდი და იმ ხნორ მუდართთ შემომხედა, რომ თვალები ცრემლით ამეფსო.

უეცრად თავში გამირბინა ფიქრმა:

— საქარე კარები გამიღეთ, — უთხარი მოსამსახურეს, უნდა შევიდე.

— ბატონო, — გაკვირვებით მიხსუსხა მსახურმა, — განა ეკ მსამღებელია? სომ იცით, რომ ცოცხალი ვეღარ გამოსვალთ!

— თავი დანებეთ ლაპარაკს, რა დროს ეგუებია. ახლა კი ვხედავ, როგორ არის საქმე. დავიარა ავად არის და ძალიან იტანჯება.

როცა კალიაში შევედი, დავიარა არ დაიმრა ადგილიდან, მსოლოდ გვერდზე გადმომხედა. მე კი გაბეღვით მიუხსლოვდი, დაუიროქე მას წინ, და რა ვნახე! ჩემმა სასტოკმა მტერმა მოულოდნელად ამილოკა ხელი, თავის ხაოიან ენით...

საბრლო დავიარა! ოჰ, ღმერთო! როგორ იტანჯებოდა. გაუძინჯე თავი და აღმოჩნდა, რომ ეურში იარა გასხენოდა. მე კი სწორედ ამ ეურზე წკეკლან ვარტუამდი. აი, თურმე რა იყო მიზეზი მას ურჩობისა.

საბრლო ცხოველებო, თქვენ მოკლებულნი ხართ მეტეველებს. იტანჯებით სმა ამოულებლივ. თქვენთავად არ შე-

კილიანთ თავი დაიცვამს. თქვენი დაცვა შეუძლია მსგავსი
 ამ გვარ მოულოდნელ შემთხვევას.

როგორც იყო, დაგირამოვარჩინეთ. ესლა ეს ჩემი მორ-
 ჩილი და საუკეთესო შეგობარია. ამიტომ ვთხოვთ, ჩემო პა-
 ტარა შეიტხველებო, ნუ მოექცევით სასტიკად ზირუტყვით, რო-
 ცა თქვენ თითონ არ გესმით იმათი მდგომარეობა.

გარწმუნებთ, თუ ზირუტყვი შეკივვარებთ, მისი სიევიარული
 ნამდვილ გულწრფელი იქნება და, თუ გაჯავრებულა თქვენსე,
 მიხეზი თქვენ იქნებით და არა ის.

ელ. გულისაშვილი



პანტერა



თევზები

(გადმოღებული)



ის ლევანი ტბის ჰირას და წყალში ჰურის ნამცეცებს ჰურის... ჩაბუდებს ნამცეცს და ელის, აბა, რა იქნებაო. უცებ წყალში რაღაცამ დაბვლო ჰირი ნამცეცს და გაქრა. ეს—კარხსანა თევზია. ტბაში ბევრი კარხსანა იცის.

შის ჩასვლისას კარხსანების მთელი ქარავანი თამაშობს წყალზე: დასცურავენ, კუდებით წყალს აშხაპუნებენ. აგერ ამოსტა კარხსანა წულიდან და ისევ ჩაიძალა.

კიდევ გადისროლა ლევანმა ჰური და უეურებს. წყალი სუფთაა, კარგად მოსჩანს შიგ უველაფერი. ბევრი კარხსანა ეცა ჰურსა და ერთმანეთს სტაცებენ. ლევანი სიამოვნებს იმათის ცქერით.

— დედა, რატომ არ იხრჩობიან თევზები წყალში? — ჰკითხა ლევანმა. — განა არა სუნთქავენ?

— როგორ არა, თევზებიც სუნთქავენ, — უპასუხა დედა, — მხოლოდ იმ ჰაერით, რომელიც წყალშია. თევზებს ფილტვები არა აქვთ; ლაეუჩები აქვთ და ამ ლაეუჩებით სუნთქავენ წყალში ჰაერს. კარხსანა რომ წულიდან ამოიყვანო, მოკვდება. არ შეუძლიან ისუნთქოს მარტო ჰაერით უწელოდ. თევზი წყლის შვილია.

როგორ ჩნდებიან თევზები.

ლევანმა იცოდა, რომ ძროხა და ცხენი ძვილებს ჰკვებავენ თავის რძით, ამიტომაც მუძოსნებს ეძახიან. ისიც იცოდა


ლევანმა, რომ ქათმის შვილები — წიწილები იჩეკებიან ცხებიდან და კრუსი არა ჰქვებავს თავის რძით, იმიტომ რომ ქათმს და არც სსვა ფრინველს რძე არა აქვს. წიწილები, როგორც-კი გამოიჩიკებიან, მაშინვე ჰქვებავენ იმნაირ საჭმელს, რასაც ქათამი ჰქვებს.

ასლბ-კი ლევანი იმან ჩააფიქრა, რანაირად ჩნდებიან თევზები და რითი ჰქვებავს იმათ დედა თევზიო. აი, რა უაპმო დედამ ამისი: თევზს მუცელში აქვს ქვირითა. ქვირითა ჰაწაწკინა კვერცხებია. ეს კვერცხები თევზს ძალიან ბევრი აქვს მუცელში. როდესაც ქვირითა მხად არის, თევზი ამ ქვირითს სადმე წულის ბალახებში დაჰქურის. რამდენსამე ხანს ქვირითა ძევს წუალში. მერე თვითუელ მარცვლიდან გამოდის ჰაწაწკინა თევზი-ლიფსიტა. ლიფსიტას ძლივს გაბრჩევს ადამიანის თვალი. როგორც-კი ლიფსიტა გამოვა ქვირითიდან, არავინ ჰქვებავს, თითონ სჭამს წულის ბალახს. იზრდება და იზრდება და ბოლოს შეიქნება დიდი თევზი. მერე თითონ გამოუშვებს ქვირითს, რომ ქვირითიდან გამოიჩიკონ ჰატარა ლიფსიტები.





ბეზია ეზნა

 ტბლის ნაპირებზე არის ერთი დიდი კუნძული, სახელად სიცილია. კუნძულს კარშემა არტყია სღვა და ამიტომ მხოლოდ გემით შეიძლება იქ მისვლა. იმ კუნძულზე, სღვის პირას, გაშენებულია ქალაქი შესსინა, რომლის ნაფოსადგურში უოველთვის ძალიან ბევრი გემები იდგა.

ერთ დღეს მივიდა იქ გემით ერთი ჰატარა ბიჭი ჰიკოლე თავის დედით და ორის ჰაწია დით. სადგურზე მიეკება იმათ გასარებული მამა და სთქვა:

— რა ბედნიერი ვარ, რომ მოსკედიტ. მე ახლა ქარხანაში საკმარისს ფულს ვიღებ; ვკვლას კვეეოფა და ისევ შევძლებთ ერთად ცხოვრებას.

— მამილო, მე ძალე დიდი ვიქნები და მამინ მეც გიმეფელი მუშაობას, თავ-მოძწონედ უთხრა მამას ჰატარა ჰიკოლემ.

— ვიცი, შვილო, შენ კარგი ბიჭი შევეხარ. მხოლოდ არ დაივიწყო, დიდი რომ გაიზრდები, ძალიან უნდა გაუფთხილდე შენს ჰატარა დებს..

სადგურიდან წავიდნენ სახლში. გაიარეს ერთი დიდი ღამა სახლებიანი ქუჩა და შებრუნდნენ ჰატარა მისახვევში. იქ,



დაბლა სართულში ეჭირა ბინა ჰიკოლეს ძამას. სამი ჰატარა ოთახი იყო, მაგრამ ძალიან სუფთად მოწუობილი. მივიდნენ თუ არა, დედამ ქაშინვე დაამინა ჰატარა გოგონები, მერე გაუძალა ლოგინი ჰიკოლესაც და უთხრა.

— ძვილო, ყოველ დღე ილოცე, ბებია ეტნა არ გაგვიჯავრდეს და ღმერთმა დაგვიჯაროს უბედურობისაგან.

ჰატარა ჰიკოლეს ძალიან გაუკვირდა. ყოველთვის ევედრებოდა ღმერთს, დედ-ძამა, დები კარგად მიმოუფო, ბებია ეტნისა-კი არაფერი გაეგონა.

— მერე სად არის ის ბებია?

— ბებია ეტნა არის დიდი ძალაღი მთა ზვენის ქალაქის ასლო, — უზასუხა დედამ. — როდესაც ბებია ჯავრდება, მიწა ისე ძალიან იწეებს ნძრევას, რომ სახლები ინგრევა და იმ ნანკრეკებში ხალხი ისოცება.

ჰიკოლეს აღარაფერი უკითხნია იმ საშინელ ბებიისა, მხოლოდ ყოველ-ღამე ლოცულობდა, ბებია ეტნა არ გაგვიჯავრდესო.

ამას შემდეგ გაიარა სამმა წელიწადმა. ჰიკოლე ცხრა წლისა შესრულდა, ჰატარა დებმა კიდევ ლაზარაკი და სირბილი ისწავლეს.

ძამამ რამდენჯერმე დაანახვა ჰიკოლეს ბებია ეტნა, რომლის მწვერვალიდან მუდამ სტვირივით ამოდიოდა ბოლი. მერე ძამამ ეტნას ამბავიც უამბო. აუსხნა, რომ ღრმად, ძალიან ღრმად, მიწაში ბევრია რკინა, ტყვია, კალა, სპილენძი და სხვა... ეველა ეს ლითონი დიდის სიცხისაგან გაძნარდა და ერთმანეთში არეული. იმ ალაგას, სადაც ეტნა სდგას, შუა გულში მიწა არის გარღვეული. ნახეთქი ჩადის იმ სიღრმესე, რომ სწვდება იმ გაძნარ ლითონს. სძირად მომხდარა, გაცხელებული სითხე ამოსეთქილა ეტნის მწვერვალიდან და გადაუწვავს ასლო-მასლო შენობა და ხალხი. ახლა ლითონი

დიდი ხანია აღარ ამოხეთქილა, მაგრამ მოჭსდება სოლმე, რომ ლითონი იწვევს შიგ დუდილს, როგორც ცეცხლსკად დადგმულ ჩაიდანში წყალი და მიწა იძვრის ისე, როგორც ჩაიდანის სარკველი.

— ღმერთმა დაგვიფაროს მაგისტანა მიწის ძვრისაგან, — გაათავა თავისი ახსნა მამამ, — ვეკლანი დავიღუპებით.

— განა ვეკლანი ცხოცებიან? — იკითხა ზიკოლემ.

— ვეკლანი მაშინვე არ იხოცებიან, ნანგრევებში ჩაფლულია ბევრი რჩება, თუ არავინ მიეძველა.

— მერე ხალხი როგორ გაიგონებს?

— ჩაფლულებმა უნდა ძალიან იუვირონ, იძახონ და თან ეცადნენ იმოვნონ რამე საჭმელი, თორემ შიშხილით დაიხოცებიან, — განაგრძობდა მამა.

ზიკოლემ დიდის ეურადღებით უგდებდა სოლმე ეურს მამას ნაამბობს და თავის დღეში არ ივიწიებდა ბებია ეტნას.

მამასთან ერთად ქარხანაში დედაც მუშაობდა. ზიკოლემ ახლა მოზრდილი იყო და დედა იძახ ჩაბარებდა სოლმე უძნროს დებს, რადგანაც მოსამსახურე საქმეს ვერ ასდიოდა და ბავშვების გასწავლად ვერ იცლიდა. ზიკოლემ უამბობდა თავის ზატარა დებს ბებია ეტნას ამბავს, ასწავლიდა, ღმერთს შეესვენათ სოლმე, რომ ბებია ეტნა არ გაჯავრდესო.

ახალ წლის წინა დღეს ზიკოლემ დედა-მამა ჩვეულებრივ სამუშაოდ წავიდა. ზატარა დებს ჯერ ისევ ეძინათ, ზიკოლემ კი კიდევ ამდგარიყო და რილანთვინაც მიდიოდა სამსარეულოში. უცებ გაისმა საშინელი ჯახანი, ჩამოინგრა კედელი და ჩამოწვა ჭერი. ზიკოლემ წაიქცა და თითქო დაეძინა. მიწა-კი სულ იძვრდა, ვეკლა მხრიდან იხმოდა გუიუნა და ჭახა-ჭუსი.

ბებია ეტნა გაჯავრდა. მესხინაში ინგროდა სახლები. შიშისაგან კადარეულნი მცხოვრებნი დარბოდნენ ქუჩებში და

არ იცოდნენ, რა ექნათ, ტრიალებდნენ, ტიროდნენ, სოლოღობის სასურავები, კედლები, ჭერები ინგროდა და ქვემოტახდა, ვინც ქუჩებში გიყვებივით დარბოდნენ. ეს უბედურება რამდენსაძე საათს გაკრძელდა.

ზიკოლე რომ მოსულიერდა, მოაგონდა თავის მამის ნაამბობი მიწის ძვრის შესახებ და დაიწყო ევირადი, მაგრამ ზასუსი არაზინ მისცა. ბოლოს მიიხედ. მოიხედა და დაინახა თავისი თავი სამზარეულოში, რომელაც მთლად გამოცვლილიყო. ერთი ბეწო. და ჩანდა. სასურავი ჩამოწოლილიყო და ირიბად განირულიყო შიგა. ბავშვების ოთახის კარების ალაგას აუედებულიყო კედელი, ზეკით საიდგანლაც სინათლე მოსჩანდა.

(დასასრული იქნება)



ცხრილი.

(წარმოადგენილი კ. დარაშვილის მიერ)

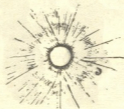
ჩვენს განკარგულებაში არის შემდეგი ასოები: აააააა, იიიი, ბბ, სს, მმ, თთ, ძძ. მოათავსეთ თითო ასო ცხრილის თითო

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

უჯრბში, ისე, რომ რაც გამოვიდეს წაღმა წაკითხული, უკუღმაკ სწორედ ის გამოვიდეს.

რ მ გ უ ს ი

ღეღა შენის
ქალისშვი-
ლი შენი რა
იქნება?



კაპასი
ანუ?

მე-21 №-ში მოთავსებულ რეზუსის აღსნა:

ბევრი ხელი ჯაფაშიო, ცოტა ხელი ჭამაშიო.

ნაკადულის რედაქციაში და წ.-კ. საზ.

ქაღალაში იუიდება შემდეგი წიგნები:

ზღაპრები, ვილჰელმ და იაკობ გრიმისა, ნაკა-
დულის რედაქციის გამოცემა, ფასი . . . 30 კ.

ტომის თავ გადასვალი, თსულება, მარკ-
ტვენისა, გამოცემა ნაკადულის რედაქ-
ციისა, ფასი 50 კ.

რას გვიამბობს ოუასი, თსულება ავენა-
რიუსისა, გამოცემა ნაკადულის რედაქ-
ციისა, ფასი 20 კ.

საქმის აღწერა სურათებისა და სურათების

ნებდებანი

წელიწადი VII

წელიწადი VII

გამოვა 1911 წელს იმავ კროგრაფით.

ფასი ფლუჟრად:

მოზრდილთათვის 12 წიგნი ვ მანეთი | (მცირე წლოვანთათვის 24 წიგნი ვ მან.
ორნივეზე ერთად მოზრდილთა და მცირე წლოვანთათვის ვნ წიგნისა ნ მანეთი.

ნახევარის წლით კინც გამომავწენს ორივეს ერთად—ვ მანეთი.

ხელის-მოწერა მიიღებ: „ნაკადული“-ს რედაქციაში გოლოვინის პროსპ. სახ. № 8
და წერბ-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა.